

บทที่ ๘

การแยกสายของยูโกสลาเวีย

เมื่อเกิดการล่มสลายของคอมมิวนิสต์ในประเทศยุโรปตะวันออกหลายประเทศเมื่อ ค.ศ.๑๙๘๙ นั้น สหพันธรัฐยูโกสลาเวียยังคงอยู่ในระบอบคอมมิวนิสต์และยังมีได้ล่มสลาย แต่ก็เห็นแนวโน้มของปัญหาภายในอย่างชัดเจน จากการเติบโตของลัทธิชาตินิยมในสาธารณรัฐต่างๆ และในที่สุดก็นำมาสู่การล่มสลายของสหพันธรัฐ แล้วยังนำไปสู่ความขัดแย้งและสงครามกลางเมืองที่เลวร้ายที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์

๘.๑ มรดกกระบอบตีโต

วันที่ ๔ พฤษภาคม ค.ศ.๑๙๘๐ โยชิป โบรส ตีโต เลขาธิการสันนิบาตคอมมิวนิสต์ยูโกสลาเวีย ถึงแก่กรรมเมื่ออายุได้ ๘๘ ปีในขณะนั้น ยูโกสลาเวียประสบความสำเร็จในการแปรเปลี่ยนประเทศจากสังคมนิยมล้าหลัง มาเป็นประเทศอุตสาหกรรมสมัยใหม่ แต่กระนั้น ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศก็ยังคงรุนแรง อัตรารายได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก ยูโกสลาเวียขาดดุลการค้าต่างประเทศอย่างมหาศาล ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจลดต่ำลง อาหารขาดแคลน รัฐบาลต้องแก้ปัญหาขึ้นนโยบายรัดเข็มขัด ตัดรายจ่าย ตรีงราคาอาหารและค่าจ้าง และปันส่วนการใช้พลังงาน การลงทุนการผลิตจึงลดลง และปัญหาการจ้างงานที่เพิ่มมากขึ้น

ภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ จึงก่อให้เกิดความไม่พอใจทั่วไป หลัง ค.ศ.๑๘๘๕ การนัดหยุดงานและการเดินขบวนประท้วง จึงเริ่มเป็นปรากฏการณ์ปกติ แต่ปัญหาที่รุนแรงกว่ากลับเป็นปัญหาการเมืองที่คุกคามความเป็นเอกภาพของประเทศ และนำยูโกสลาเวียก้าวไปสู่ปัญหาอันสลับซับซ้อน

ก่อนดีโตจะถึงแก่กรรม ได้มีการเตรียมการเรื่องการสืบทอดอำนาจไว้แล้วด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ค.ศ.๑๙๗๔ ที่จะสร้างระบบการนำรวมหมู่ขึ้นแทน โดยให้มีการหมุนเวียนผู้นำจากรัฐต่างๆ รวมทั้งเขตปกครองตนเอง ๘ คน ผลัดกันขึ้นเป็นประธานาธิบดีของประเทศตามวาระคนละ ๑ ปี แม้ว่าวิธีนี้ จะยังพอที่จะรักษาเสถียรภาพของสหพันธรัฐเอาไว้ได้ระยะหนึ่ง แต่ความขัดแย้งทางเชื้อชาติที่ดำรงอยู่ ทำให้



ยูโกสลาเวีย ค.ศ.๑๙๘๐

สหพันธรัฐยูโกสลาเวียมีปัญหาอย่างมาก ทั้งนี้เพราะจากการสำรวจเชื้อชาติในยูโกสลาเวีย เมื่อ ค.ศ.๑๙๘๑ นั้น จำนวนประชากร ๒๒.๔ ล้านคน เป็นชาวเซิร์บ ๓๖.๓% โครแอต ๑๕.๘% บอสเนียน ๘.๕% สโลวีนิ ๗.๘% อัลบาเนีย ๗.๗% มาซิคอน ๖% มอนเตเนโกร ๒.๖% แมกยาร์ ๑.๕% เป็นต้น และโครงสร้างของสันนิบาตคอมมิวนิสต์แต่ละรัฐและเขตก็แยกเป็นอิสระจากกัน รัฐบาลยูโกสลาเวียพยายามแก้ปัญหานี้ โดยใช้ 'ภราดรภาพและเอกภาพ' เป็นเข็มมุ่งที่จะรักษาสถานะของยูโกสลาเวีย

แต่หลังมรณกรรมของตีโต ความรู้สึกถึงความเป็นภราดรภาพระหว่างเชื้อชาติลดลง ในขณะที่ลัทธิชาตินิยมในแต่ละสาธารณรัฐรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในสโลเวเนีย โครเอเชีย ที่มีความรู้สึกที่ว่าสหพันธรัฐถูกรอบงำด้วยอิทธิพลของชาวเซิร์บมากเกินไป และในเขตโคโซโวที่มีประชากรส่วนข้างมากเป็นเชื้อสายอัลบาเนีย ก็มีความสัมพันธ์กับชาวเซิร์บที่เลวร้ายมากขึ้นทุกที ดังนั้น ชาวอัลบาเนียจึงเริ่มเรียกร้องที่จะให้ยกระดับโคโซโวขึ้นเป็นสาธารณรัฐเท่าเทียมกับรัฐอื่นอีก ๖ รัฐ แต่ข้อเสนอนี้ไม่ได้รับการพิจารณา เพราะในความรู้สึกของชาวเซิร์บ โคโซโวนั้นเป็นดินแดนของอาณาจักรเซอร์เบียสมัยกลาง จึงมีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ของเซอร์เบีย ในกรณีของสาธารณรัฐอื่นหลายรัฐ ยังวิตกถึงการที่ชาวเซิร์บได้ตั้งถิ่นฐานในเขตอื่นนอกดินแดนเซอร์เบียมากยิ่งขึ้น จึงเกรงว่าจะกลายเป็นสาเหตุที่นำมาสู่การสร้างรัฐเซอร์เบียที่ยิ่งใหญ่ (Greater Serbia) ที่ครอบงำรัฐอื่นทั้งหมด สภาพความขัดแย้งภายในเช่นนี้ดำรงอยู่ จนถึงเมื่อเกิดการล่มสลายของประเทศคอมมิวนิสต์ยุโรปตะวันออก ใน ค.ศ.๑๙๘๙ จึงทำให้ปัญหายูโกสลาเวียเข้าขั้นวิกฤต และในที่สุดระบบการนำรวมหมู่ที่ตั้งไว้ก็สลายลงใน ค.ศ.๑๙๙๑

อย่างไรก็ตามจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่ปัญหา กลับเกิดจากเซอร์เบียเอง โดยเฉพาะเมื่อ สโลโบดาน มิโลเชวิช (Slobodan Milošević, ๑๙๔๑-

๒๐๐๖) ได้ขึ้นสู่ตำแหน่งเลขาธิการสันนิบาตคอมมิวนิสต์เซอร์เบีย สโลโบดาน มิโลเชวิชเกิดในครอบครัวของนักปฏิวัติ เขาจบการศึกษา ด้านนิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเบลเกรด และเข้าทำงานภายในพรรค และมีตำแหน่งสูงขึ้นจนได้เป็นเลขาธิการสันนิบาตคอมมิวนิสต์สาขา เซอร์เบียในเดือนเมษายน ค.ศ.๑๙๘๖ จากนั้นเขาได้กลายเป็นที่นิยมในหมู่ชาวเซิร์บ ในฐานะของนักชาตินิยมเชื้อชาติเซอร์เบียและมอนเตเนโกร ที่ถือผลประโยชน์ของเซอร์เบียยิ่งกว่าสหพันธรัฐ นอกจากนี้เขายังมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างตนเอง ให้เป็น ‘บุรุษเหล็ก’ ในลักษณะเดียวกับตีโต ในที่สุดเขาก็ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเซอร์เบียในเดือนตุลาคม ค.ศ.๑๙๘๗ จึงเริ่มนโยบายที่จะเสริมสร้างสถานะของ เซอร์เบีย มอนเตเนโกรและสร้างความเข้มแข็งแก่ชาวเซิร์บในสาธารณรัฐ อื่นๆ และกวาดล้างอิทธิพลของแนวคิดตีโตในสันนิบาตคอมมิวนิสต์ เซอร์เบีย มิโลเชวิชแสดงท่าทีและจุดยืนอย่างชัดเจนเสมอว่า มีแนวคิด ‘เซอร์เบียที่ยิ่งใหญ่’ เขาสนใจและมุ่งจะปกป้องผลประโยชน์ของชาว เซิร์บเท่านั้น และไม่เกรงที่จะแสดงความเป็นปฏิปักษ์กับเชื้อชาติอื่น



สโลโบดาน มิโลเชวิช

โดยเฉพาะชาวอัลบานเนียในโคโซโว แต่ต้องการรักษาการครอบงำของเซอร์เบียเหนือรัฐอื่น โดยวิธีการในช่วงแรกคือการรักษาระบอบคอมมิวนิสต์ต่อต้านชาตินิยมในสาธารณรัฐอื่น

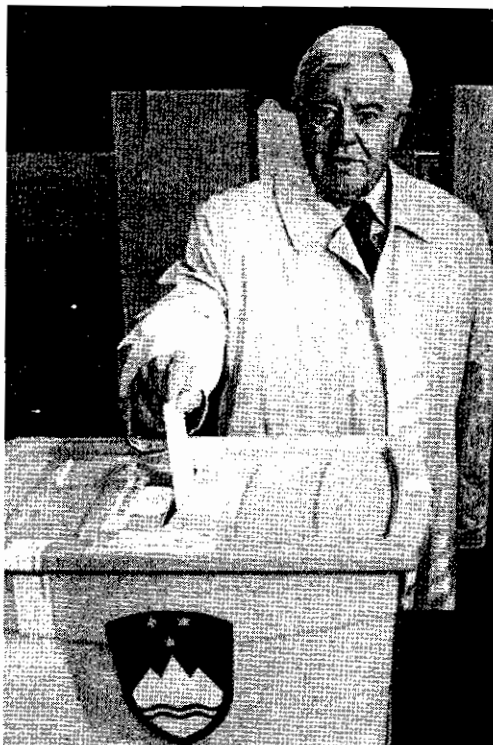
ตั้งนั้นเมื่อเกิดการประท้วงใหญ่ในโคโซโวเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ.๑๙๘๙ รัฐบาลสโลโบดาน มิโลเชวิช จึงได้ประกาศภาวะฉุกเฉินปราบปรามชาวโคโซโว และปรับเปลี่ยนตำแหน่งเลขาธิการสันนิบาตคอมมิวนิสต์โคโซโว นอกจากนี้ ยังเปลี่ยนตำแหน่งเลขาธิการสันนิบาตคอมมิวนิสต์วอยวอดีนา และเปลี่ยนตำแหน่งเลขาธิการสันนิบาตคอมมิวนิสต์มอนเตเนโกร ทำให้อิทธิพลของมิโลเชวิชสูงขึ้นเหนือผู้นำอื่นในขณะนำรวมหมู่ คือ สามารถกุมเสียงได้ ๔ เสียงจาก ๘ เสียงที่เหลือเป็นอิสระคือ เลขาธิการสันนิบาตคอมมิวนิสต์จากโครเอเชีย สโลเวเนีย บอสเนีย และ มาซิโดเนีย ต่อมา มิโลเชวิชมีการผลักดันการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้ยกเลิกสถานะปกครองตนเองของโคโซโวและวอยวอดีนาในวันที่ ๒๓ มีนาคม ค.ศ.๑๙๘๙

๘.๒ การแยกตัวของสโลเวเนีย

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง สโลเวเนียเป็นแคว้นหนึ่งที่เป็นฐานสำคัญของกองกำลังปาร์ติซาน ซึ่งสามารถปลดปล่อยดินแดนได้ก่อนสงครามโลกยุติ และดินแดนที่ยูโกสลาเวียได้จากอิตาลีหลังสงครามโลกครั้งที่สอง คือ จูเลียนมาร์ช (Julian March) ทำให้สโลเวเนียกลายเป็นรัฐที่มีทางออกทะเล ต่อมา ภายใต้การปกครองของสันนิบาตคอมมิวนิสต์ สโลเวเนียมีอิสระในการปกครองตนเองค่อนข้างมาก และมีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ค่อนข้างดี นอกจากนั้นปัญญาชนสโลวาเนียยังได้ออกวารสารอิสระ คือ 'โนวารวีจา' (Nova Revija) เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ แต่หลังการขึ้นสู่อำนาจและการใช้นโยบายสนับสนุนเชิร์บของสโลโบดาน มิโลเชวิช สร้างความวิตกให้แก่รัฐอื่น และกลายเป็นตัวเร่งไปสู่การเคลื่อนไหวเพื่อเอกราชของสโลเวเนีย ในเดือนเมษายน

ค.ศ.๑๙๘๘ มีบทความตีพิมพ์ในวารสาร *มลาดินา* (Mladina-เยาวชน) ของ สันนิบาตเยาวชนคอมมิวนิสต์สโลเวเนีย เปิดเผยว่า กองทัพรัฐบาลกลาง กำลังเตรียมการที่จะก่อการกวาดล้างในสโลเวเนีย เพื่อทำลายกระแสชาตินิยม และสร้างเสถียรภาพของสหพันธรัฐ ข่าวนี้ออกให้เกิดความไม่พอใจอย่างมากในหมู่ปัญญาชนสโลเวเนีย ความไม่พอใจ ต่อกองทัพไม่ได้หมายถึงปฏิกริยาต่อระบอบทหารนิยมเท่านั้น แต่หมายถึงการต่อต้านเซอร์เบียด้วย เพราะนายทหารสำคัญในกองทัพสโลเวเนียเป็นชาวเซิร์บ ดังนั้น รัฐบาลจึงได้จับกุมกองบรรณาธิการของหนังสือนี้ เพื่อดำเนินคดี ยิ่งทำให้ปัญญาชนฝ่ายค้านรวมตัวกันมากขึ้น และได้ตั้งขึ้นเป็นคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ภายในเดือนตุลาคม ค.ศ.๑๙๘๘ นี้เอง กลุ่มฝ่ายค้านได้ร่วมกันตั้งเป็นพรรคการเมืองอิสระ เคลื่อนไหวเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งแบบพหุพรรคในสโลเวเนีย จนถึงต้นปี ค.ศ.๑๙๘๙ ได้มีการจัดตั้งพรรคการเมือง และกลุ่มอิสระต่างๆ ขึ้นมาจำนวนมาก โดยสันนิบาตคอมมิวนิสต์สโลเวเนีย ไม่อาจควบคุมได้ ดังนั้น มิลาน คูซาน (Milan Kučan, ๑๙๔๑-) เลขาธิการสันนิบาตคอมมิวนิสต์ จึงได้ประกาศมาตรการผ่อนปรน ที่จะนำไปสู่ระบอบการเมืองที่เสรีมากขึ้น จึงทำให้กลุ่มปัญญาชนฝ่ายค้าน



มิลาน คูซาน

ในสโลวาเนีย ได้จัดตั้งพรรคฝ่ายค้านขึ้นเป็นพรรคแรกชื่อว่า ‘แนวร่วมประชาธิปไตย’ (*Demokatična sveza*) ในเดือนมกราคม ค.ศ.๑๙๘๕ พรรคนี้ได้รับการรับรองต่อมา หลังจากที่มีการออกกฎหมายอนุญาตให้ตั้งพรรคการเมืองอิสระ

วันที่ ๒๗ กันยายน ค.ศ.๑๙๘๕ รัฐสภาของสโลเวเนีย ได้ลงมติเป็นครั้งแรกให้แก้ไขรัฐธรรมนูญให้สโลเวเนีย มีสิทธิที่จะแยกตัวหรือปกครองตนเอง และยินยอมให้มีการตั้งพรรคฝ่ายอื่นๆ ที่นอกเหนือจากพรรคคอมมิวนิสต์ได้ การดำเนินการนี้ทำให้ฝ่ายเซอร์เบียไม่พอใจ มิโลเชวิช ประณามสโลเวเนียว่า กระทำการละเมิดรัฐธรรมนูญของสหพันธรัฐ โดยพยายามจะแยกตัวเป็นอิสระ ในเดือนธันวาคม ความขัดแย้งรุนแรงมากขึ้นเมื่อฝ่ายมิโลเชวิชรณรงค์ให้ชาวเซอร์เบียซื้อสินค้าจากสโลเวเนีย จนถึงวันที่ ๒๐ มกราคม ค.ศ.๑๙๙๐ เมื่อสันนิบาตคอมมิวนิสต์ยูโกสลาเวีย ประชุมสมัชชาครั้งที่ ๑๔ เพื่อพิจารณาเลิกการปกครองแบบพรรคเดียว ตัวแทนพรรคสโลเวเนียและโครเอเชียเสนอให้ปรับโครงสร้างพรรคเป็นพรรคหลวมๆ แต่ละองค์กรพรรคเป็นอิสระต่อกัน ขณะที่พรรคเซอร์เบียและมอนเตเนโกรยังต้องการรักษาโครงสร้างพรรคที่รวมศูนย์และควบคุมอำนาจภายใต้อุดมการณ์คอมมิวนิสต์เช่นเดิม สมัชชาพรรคครั้งนี้กลายเป็นการประชุมครั้งสุดท้ายของสันนิบาต และจบลงด้วยความล้มเหลวเมื่อตัวแทนจากสันนิบาตคอมมิวนิสต์สโลวาเนีย และโครเอเชีย วอล์กเอาต์จากที่ประชุม และต่อมาก็ได้ประกาศแยกพรรคออกเป็นอิสระ

ในวันที่ ๘ และ ๒๒ เมษายน ค.ศ.๑๙๙๐ นั้น ได้มีการเลือกตั้งเสรีในสโลเวเนีย แนวร่วมพรรคเสรีประชาธิปไตย (*Demokatična Opozicija Slovenije-DEMOS*) ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายกลางได้เสียงข้างมากในสภาราว ๕๔% แต่มีลาน กูซาน ผู้นำคอมมิวนิสต์สายปฏิรูปได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี ดังนั้น จึงเห็นแนวโน้มได้อย่างชัดเจนว่า สโลเวเนีย จะแยกตัวจากสหพันธรัฐ เพราะจากการลงประชามติของประชาชน สโลเวเนียในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ค.ศ.๑๙๙๐ ประชาชน ๘๘% ลงมติ

ให้สโลเวเนียแยกตัวเป็นอิสระ ดังนั้น วันที่ ๒๕ มิถุนายน ค.ศ.๑๙๙๑ สโลเวเนียก็ประกาศเอกราช ตั้งเป็นสาธารณรัฐสโลวาเนียและมีลอยเซ เปเตอร์เล (Lojze Peterle, ๑๙๔๘-) จากพรรคประชาธิปไตยคริสเตียน เป็นนายกรัฐมนตรีคนแรก แต่รัฐบาลกลางยูโกสลาเวียประกาศไม่ยอมรับ และส่งกองทัพเข้าปราบปรามการแยกตัวโดยทันที จึงเกิดสงครามคือ 'สงครามสิบวัน' ในขณะที่นานาชาติสนับสนุนให้สโลเวเนียเป็นเอกราช และเซอร์เบียเห็นว่า คงไม่อาจจะขัดขวางเอกราชของสโลเวเนียได้ จึงมีการประกาศหยุดยิงในวันที่ ๓ กรกฎาคม

จึงนับได้ว่า สโลเวเนียเป็นประเทศเอกราชที่ได้รับผลกระทบจากสงครามกลางเมืองแบ่งแยกยูโกสลาเวียน้อยที่สุด ต่อมาก็กลายเป็นประเทศเดียวในอดีตรัฐยูโกสลาเวีย ที่ก้าวหน้าอย่างมั่นคงในระบอบประชาธิปไตย และมีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีที่สุด พรรคเสรีประชาธิปไตย สโลเวเนียซึ่งปกครองประเทศมาตั้งแต่ระบอบคอมมิวนิสต์ล่มสลาย ประสบความสำเร็จมากที่สุดในการสร้างเสถียรภาพ โดยชนะการเลือกตั้ง ใน ค.ศ.๑๙๙๖ นอกจากนี้ รัฐบาลสโลเวเนียยังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับฝ่ายตะวันตก ดังนั้น สโลเวเนียจึงได้เป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป ใน ค.ศ.๒๐๐๔

๘.๓ สงครามบิตุภูมิโครเอเชีย

โครเอเชียเคยพยายามที่จะเป็นเอกราช แยกตัวจากยูโกสลาเวีย ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง และกลายเป็นหนึ่งในประเทศที่เข้าร่วมกับฝ่ายอักษะ แต่ต่อมาหลังสงครามโลก โครเอเชียก็ถูกรวมเข้ากับยูโกสลาเวียอีกครั้ง แต่กระนั้นความพยายามที่จะรื้อฟื้นชาตินิยมโครเอเชียก็มิได้อยู่เสมอ จนกระทั่งหลังสมัยตีโต กระแสชาตินิยมในโครเอเชียก็รุนแรงมากขึ้น จนถึงในเดือนมิถุนายน ค.ศ.๑๙๙๑ กลุ่มฝ่ายค้านในโครเอเชีย ได้ตั้งพรรคสหภาพประชาธิปไตย (*Hrvatska demokratska zajednica-HDZ*) ขึ้น โดยมีฟรานโย ทัจมาน (Franjo Tadjman, ๑๙๒๒-๑๙๙๕) เป็น



ฟรานโย ทัจมาน

หัวหน้าพรรค มีเป้าหมายในการ
ฉรงค์ให้โครเอเชียเป็นเอกราช
ทัจมานเกิดในครอบครัวนักการเมือง
สังกัดพรรคเกษตรกรโครแอต แต่
เขาได้เข้าร่วมการปฏิวัติเป็นนักรบ
ใต้ดินกองกำลังปาร์ติซานในสมัย
สงครามโลกครั้งที่สอง หลังจาก
สงครามโลกยุติลง ทัจมานก็ได้
เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ และ
ได้เข้าศึกษาในวิทยาลัยกองทัพ
จากนั้นได้เป็นนายทหารประจำการ
ในกองทัพยูโกสลาเวีย แต่ก็ยังคง
ศึกษาต่อจนได้รับปริญญาเอกด้าน

ประวัติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยซาดาร์ (Zadar) ต่อมา ทัจมานขัดแย้ง
กับคณะผู้นำพรรค จึงถูกขับจากพรรคใน ค.ศ.๑๙๗๑ ถูกจับกุมและ
ถูกตัดสินจำคุก ๒ ปี ในข้อหาต่อต้านพรรคในการเคลื่อนไหวไปมาผิด
โครเอเชีย หลังจากนั้น เขาจึงกลายมาเป็นผู้นำฝ่ายค้านคนสำคัญและ
เป็นตัวแทนของฝ่ายชาตินิยมโครเอเชีย

เมื่อระบอบคอมมิวนิสต์ล่มสลาย นำมาสู่การเลือกตั้งเสรีใน
โครเอเชียในวันที่ ๒๒ เมษายน ค.ศ.๑๙๙๐ ฝ่ายพรรคสังคมนิยม
ธิปไตย(อดีตสันนิบาตคอมมิวนิสต์)พ่ายแพ้ในการเลือกตั้ง โดยฝ่ายที่ชนะ
คือ พรรคสหภาพประชาธิปไตย ดังนั้น ฟรานโย ทัจมาน หัวหน้าพรรค
สหภาพประชาธิปไตย จึงได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี จึงก่อให้เกิด
แนวโน้มที่โครเอเชียจะประกาศเอกราช แต่ในกรณีของโครเอเชีย ปัญหา
มีความสลับซับซ้อนกว่ากรณีสโลเวเนีย เพราะในดินแดนโครเอเชีย
มีชาวเซิร์บราว ๖ แสนคนตั้งถิ่นฐานอยู่ คิดเป็น ๑๒% ของประชากร
กลุ่มชาวเซิร์บในโครเอเชียได้ตั้งองค์การคณะมนตรีแห่งชาติเซอร์เบีย



เมืองวโกวาร์ท่ามกลางสงคราม ค.ศ.๑๙๕๒

(*Srpsko narodno vijeće-SNN*) เรียกร้องให้รัฐบาลโครเอเชียรับรองสิทธิปกครองตนเองของชาวเซิร์บ อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาโครเอเชียและประกาศใช้ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ค.ศ.๑๙๙๐ มิได้มีข้อความรับรองสิทธิของชาวเซิร์บ จึงทำให้ชาวเซิร์บในโครเอเชียไม่พอใจ นอกจากนี้ รัฐบาลกลางของยูโกสลาเวียที่นำโดย สโลโบดัน มิโลเชวิช ก็แสดงท่าทีสนับสนุนชาวเซิร์บ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายโครแอตและฝ่ายเซิร์บตึงเครียด

เมื่อโครเอเชียประกาศเอกราชแยกตัวจากสหพันธรัฐยูโกสลาเวีย ในวันที่ ๒๕ มิถุนายน ค.ศ.๑๙๙๑ สงครามกลางเมืองก็เกิดขึ้นทันที ทหารรัฐบาลกลางยูโกสลาเวียโจมตีทั้งสโลเวเนีย และโครเอเชีย ต่อมาในเดือนกรกฎาคม กองทัพยูโกสลาเวียก็ยุติการรบในสโลเวเนีย แต่ยังคงทำสงครามในโครเอเชียต่อไป ฝ่ายโครเอเชียจะเรียกว่า ‘สงครามพิศุภุมิ (*Domovinski rat*)’ ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.๑๙๙๑ คณะมนตรีแห่งชาติของชาวเซิร์บในโครเอเชีย ซึ่งมีศูนย์กลางที่เมืองครายินาลงมติ ด้วยเสียง ๘๘% ให้แยกตัวจากโครเอเชีย โดยตั้งเป็นประเทศเรียกว่า

สาธารณรัฐเซิร์บครายินา (*Repubika Srpska Krajina-RSK*) และเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว กลุ่มชาวเซิร์บจึงจัดตั้งกองกำลังอาวุธประชาชนขึ้นเข้าร่วมกับทหารฝ่ายรัฐบาลกลางยูโกสลาเวียในการรบกันฝ่ายโครเอเชียท่ามกลางการสู้รบได้มีการกวาดล้างประชาชนเชื้อสายตรงข้ามอย่างรุนแรง การรบที่ดุเดือดที่สุดเกิดที่เมืองวูกอวาร์ (*Vukovar*) ทหารฝ่ายรัฐบาลกลางล้อมเมืองและเข้าโจมตี ฝ่ายโครเอเชียต่อสู้เพื่อป้องกันเมือง ทหารทั้งสองฝ่ายบาดเจ็บล้มตายจำนวนมาก ในที่สุด ฝ่ายเซอร์เบียก็ยึดเมืองได้ในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ค.ศ.๑๙๙๑ หลังจากการสู้รบยืดเยื้อถึง ๓ เดือน

วันที่ ๕ ตุลาคม ค.ศ.๑๙๙๑ ประธานาธิบดีทาจมานได้กล่าวคำปราศรัยเรียกร้องให้ประชาชาติโครเอเชียร่วมใจกันต่อสู้เพื่อป้องกันประเทศจากการรุกรานของเซอร์เบีย ในสถานการณ์ที่ฝ่ายโครเอเชียตกเป็นรองอย่างมาก ฝ่ายเซิร์บเข้าตีที่ตั้งของฝ่ายรัฐบาลโครเอเชียหลายเมือง ประชาชนโครเอเชียประสบความยากลำบาก และต้องลี้ภัยจำนวนมาก แสนคน อย่างไรก็ตาม เมื่อถึงต้นเดือนพฤศจิกายน ฝ่ายโครเอเชียเริ่มประสบความสำเร็จในการยันและรุกกลับในแนวรบที่ภูเขาบิโลโกรา (*Bilogora*) ทำให้ยึดพื้นที่คืนได้จำนวนมาก ในที่สุด ประชาคมยุโรปเข้ามาไกล่เกลี่ย และขอให้โครเอเชียพักการประกาศเอกราชโดยสมบูรณ์ไป ๓ เดือน และเมื่อฝ่ายยูโกสลาเวียไม่ยอมยุติการรบ สหประชาชาติก็คว่ำบาตรยูโกสลาเวียในด้านการทหาร จนถึงเดือนมกราคม ค.ศ.๑๙๙๒ ฝ่ายยูโกสลาเวียก็ยอมรับข้อตกลงหยุดยิง สหประชาชาติส่งกองทหารเข้ารักษาการแทนในเขตที่มีการสู้รบ และให้ทั้งสองฝ่ายถอนทหารออก สถานการณ์สงครามกลางเมืองจึงผ่อนคลายลง โดยมีผู้เสียชีวิตในสงครามนับหมื่นคน

ในเดือนมกราคม ค.ศ.๑๙๙๒ นั้นเอง เยอรมนีและสมาชิกประชาคมยุโรปก็รับรองเอกราชของโครเอเชีย ต่อมาสหประชาชาติก็รับโครเอเชียเป็นสมาชิกในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ค.ศ.๑๙๙๒ สำหรับสถานการณ์สงครามในยูโกสลาเวีย ได้ขยายจากโครเอเชียไปสู่บอสเนีย-

เซอร์เซโกวินา และโคโซโว ในเวลาต่อมา

หลังจากได้รับเอกราช แม้ว่าประเทศโครเอเชียจะก้าวไปสู่การใช้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี แต่ในทางการเมือง โครเอเชียก็ตกอยู่ใต้การปกครองเผด็จการภายใต้พรรคสหภาพประชาธิปไตย ที่นำโดยประธานาธิบดีทัจมาน ซึ่งไม่ให้สิทธิแก่ฝ่ายค้านแต่อย่างใด มีการสร้างองค์กรตำรวจสันติบาลและตำรวจลับขึ้นควบคุมประชาชน นอกจากนี้ยังควบคุมสื่อมวลชนอย่างเข้มงวด จับกุมคุมขังฝ่ายค้านจำนวนมาก แนวโน้มเช่นนี้ทำให้โครเอเชียไม่ได้รับการยอมรับมากจากฝ่ายตะวันตก และยิ่งกลายเป็นเงื่อนไข แก่การฟื้นตัวขึ้นใหม่ของกลุ่มนิคมฟาสซิสต์อูสตาซาซึ่งมีอิทธิพลมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในระยะแรก ประชาชนจำนวนมากยังสนับสนุนทัจมาน เนื่องจากเห็นว่าเขาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันเอกราชแห่งชาติ

ใน ค.ศ.๑๙๙๕ ทัจมาน อายุได้ ๗๗ ปี เริ่มมีอาการป่วย การบริหารประเทศในขณะนั้นประสบปัญหา เพราะมีข่าวเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันอย่างมาก อีกทั้งพวกฟ้องและครอบครัวของทัจมานก็เข้ามามีบทบาททั้งในทางการเมืองและเศรษฐกิจมากเกินไป ทำให้คะแนนนิยมของพรรคสหภาพประชาธิปไตยในหมู่ประชาชนลดต่ำมาก แต่กระนั้นกลุ่มฝ่ายค้านก็ถูกควบคุมจนไม่อาจสร้างอำนาจต่อรองได้ การสิ้นสุดอำนาจของทัจมาน มาจากการประกาศของแพทย์ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.๑๙๙๕ ว่าเขาป่วยหนักจนไม่อาจจะทำงานได้ ดังนั้น วลาดโก พาฟเลติช (Vlatko Pavletić,



อิวีซา ราซาน

๑๙๙๐-๒๐๐๗) ประธานรัฐสภา จึงได้รักษาการแทนประธานาธิบดี ฟาฟเลติชประกาศว่า การเลือกตั้งที่จะมีขึ้นใน ค.ศ.๒๐๐๐ จะเป็นการเลือกตั้งที่ 'เสรีและสะอาด' ในระหว่างนี้ที่จามานก็ถึงแก่กรรมในตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ค.ศ.๑๙๙๕

เมื่อจัดให้มีการเลือกตั้งครั้งใหม่ในเดือนมกราคม ค.ศ.๒๐๐๐ พรรคสหภาพประชาธิปไตยพ่ายแพ้การเลือกตั้ง อิวีชา ราซาน (Ivica Račan, ๑๙๔๔-๒๐๐๗) จากพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยได้รับตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี ส่วนตำแหน่งประธานาธิบดีนั้น สเตปาน เมซิซ (Stjepan Mesić, ๑๙๓๔-) ชนะเลือกตั้ง คณะผู้นำใหม่ได้เลิกล้มล้างรัฐธรรมนูญ และสัญญาว่าจะปฏิรูปการเมืองของประเทศให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

๘.๔ ปัญหาบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา

สาธารณรัฐบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา ประสบปัญหาความแตกแยก มาตั้งแต่แรก เนื่องจากโครงสร้างประชากร ใน ค.ศ.๑๙๙๐ นั้นราว ๔๓% เป็นมุสลิม เป็นชาวเซิร์บราว ๓๓% และเป็นชาวโครแอตราว ๑๗% การเลือกตั้งแบบพหุพรรคในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาครั้งแรกในเดือน พฤศจิกายน ค.ศ.๑๙๙๐ พรรคการเมือง ๓ พรรคของกลุ่ม ๓ เชื้อชาติ ชนะเลือกตั้ง คือ พรรคกิจประชาธิปไตย (*Stranka demokratske akcije-SDA*) ของชาวบอสเนีย พรรคประชาธิปไตยเซิร์บ (*Srpska demokratska stranka-SDS*) และพรรคสหภาพประชาธิปไตย (*Hrvatska demokratska zajednica-HDZ*) ของชาวโครแอต ดังนั้น จึงมีการตั้งรัฐบาลผสมขึ้น บริหารสาธารณรัฐร่วมกัน เพื่อรักษาความสมานฉันท์ระหว่างเชื้อชาติ ตำแหน่งประธานาธิบดีจึงเป็นของชาวบอสเนียมุสลิม ตำแหน่งประธานสภาจะเป็นชาวเซิร์บ และตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นชาวโครแอต

อย่างไรก็ตาม การแยกตัวของสโลเวเนียและโครเอเชีย ก่อให้เกิดปัญหาอย่างรุนแรงแก่บอสเนีย เพราะเมื่อสาธารณรัฐทั้งสองแยกตัวไป จะทำให้ชาวมุสลิมบอสเนียกลายเป็นชนกลุ่มน้อยที่ใหญ่ที่สุด

ในยูโกสลาเวีย ดังนั้นชาวมุสลิมจึงต้องการแยกตัวออกจากยูโกสลาเวียบ้าง แต่ปรากฏว่าชาวบอสเนียเชื้อสายเซิร์บและโครแอตต่างก็ไม่ต้องการแยกตัว เพราะจะกลายเป็นคนกลุ่มน้อยในประเทศบอสเนียใหม่ จึงทำให้สถานการณ์ทางเชื้อชาติตึงเครียด โดยเฉพาะพรรคประชาธิปไตยเซิร์บ ซึ่งสนับสนุนมิโลเชวิช ได้ประกาศอย่างชัดเจนที่จะไม่ขอรวมกับรัฐบอสเนียใหม่ หากแต่ต้องการแยกตัวไปรวมกับเซอร์เบีย



อเลีย อิเซตเบโกวิช

รัฐบาลบอสเนียได้จัดให้มีการลงประชามติเรื่องเอกราชในวันที่ ๑ มีนาคม ค.ศ.๑๙๙๒ แม้ว่าชาวเซิร์บจะพยายามขัดขวาง ผลจากประชามติชาวบอสเนีย ๙๘% ที่มาลงคะแนนต้องการให้ประกาศเอกราช ดังนั้นรัฐสภาบอสเนียได้ลงมติแยกรัฐบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา จากยูโกสลาเวียเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ค.ศ.๑๙๙๒ โดยมีอเลีย อิเซตเบโกวิช (Alija Izetbegović, ๑๙๒๕-๒๐๐๓) หัวหน้าพรรคกิจประชาธิปไตย เป็นประธานาธิบดี ในเดือนต่อมา สหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรปได้รับรองเอกราชของบอสเนีย แต่ประธานาธิบดีสโลโบดาน มิโลเชวิชแห่งเซอร์เบียไม่ยอมรับ นอกจากนี้ ชุมชนชาวเซิร์บในบอสเนียก็คัดค้านการประกาศเอกราช โดยเฉพาะราโดวาน การาจิช (Radovan Karadžić, ๑๙๔๕-) ผู้นำชาวเซิร์บบอสเนียวิตกว่า พวกมุสลิมนั้นอัตรการเกิดสูงซึ่งจะทำให้ประชากรมุสลิมมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้น และจะกลายเป็นคนส่วนข้างมาก ชาวเซิร์บในบอสเนียจึงต้องดิ้นแดนของตนเอง จึงมีการประกาศตั้งสาธารณรัฐเซิร์บแห่งบอสเนีย และตั้งเมืองหลวงของตนเองที่เมืองปาล (Pale) โดยจัดตั้งรัฐสภาของตนเอง และกองทัพชาวเซิร์บ

บอสเนียขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัฐบาลเซอร์เบียของมิโลเชวิช ทั้งในด้านอาวุธ ด้านกำลังทหาร และด้านอื่นๆ

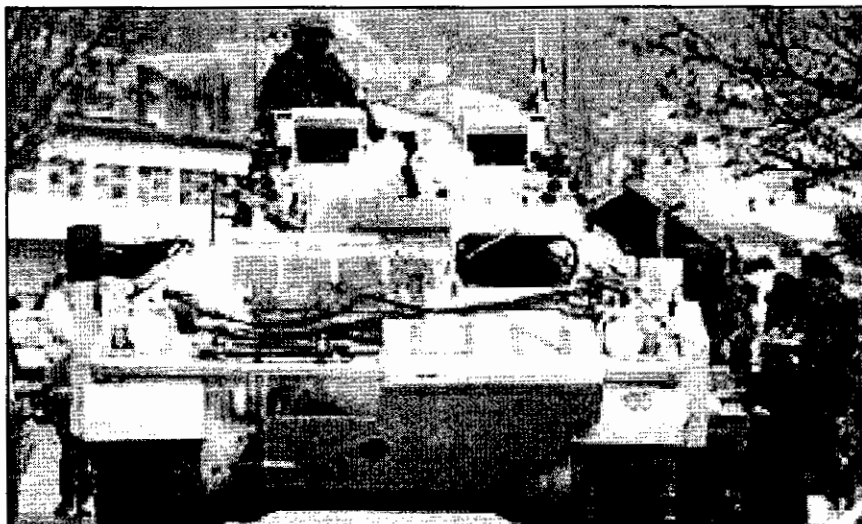
ในเดือนเมษายน ค.ศ.๑๙๙๒ กองทัพเซอร์เบียก็เปิดฉากสงครามช่วงชิงดินแดน โดยอาศัยกำลังทหารและอาวุธที่เหนือกว่า ทำให้ชาวเซิร์บขยายดินแดนได้อย่างรวดเร็ว ขณะที่ชาวมุสลิมต้องเสียดินแดนมากขึ้น จนถึงเดือนกันยายน ค.ศ.๑๙๙๓ รัฐบาลบอสเนียเหลือดินแดนในการครอบครองเพียงเล็กน้อย ขณะที่กองทัพชาวเซิร์บยึดดินแดนไว้ถึง ๗๐% และยังล้อมกรุงซาราเยโวไว้ด้วย ระหว่างการสู้รบนั้น ชาวเซิร์บปฏิบัติการอย่างเหี้ยมโหดในการกวาดล้างเชื้อชาติมุสลิมและโครแอต โดยการรื้อถอน เฝ้าบ้านเรือน และขับไล่ชาวมุสลิมจากที่ดินของตน ตลอดจนการข่มขืนสตรีและฆ่าล้างหมู่บ้าน นอกเหนือจากชาวเซิร์บ ชาวโครแอตบอสเนีย ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลโครเอเชีย ได้ตั้งศูนย์กลางของตนที่เมืองมอสตาร์ (Mostar) ในเฮอร์เซโกวีนา และได้เปิดฉากสงครามกับชาวมุสลิมในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.๑๙๙๒ แต่การปฏิบัติการของชาวโครแอต ไม่ได้รุนแรงเท่าชาวเซิร์บ

สงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้มีประชาชนจำนวนมากซึ่งเป็นชาวมุสลิมต้องล้มตาย และอีกเป็นจำนวนมากต้องกลายเป็นผู้ไร้ถิ่นฐานบ้านเรือน ทำให้เกิดปัญหาผู้อพยพรุนแรงที่สุดนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อประชาชนราว ๒.๓ ล้านคนหนีจากบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาไปลี้ภัยในประเทศต่างๆ สถานการณ์ดังกล่าวทำให้สหประชาชาติ องค์การนาโต และสหภาพยุโรปไม่อาจยอมรับได้ จึงได้ประณามพฤติกรรมของกองกำลังเซิร์บและรัฐบาลยูโกสลาเวีย โดยใช้มาตรการคว่ำบาตรไม่ติดต่อค้าขาย คว่ำบาตรทางกีฬาและวัฒนธรรม และปิดกั้นการส่งอาวุธเข้าไปในยูโกสลาเวีย รัฐบาลบอสเนียพยายามคัดค้านและขอให้ช่วยส่งอาวุธไปให้กับฝ่ายบอสเนีย เพื่อที่จะสามารถสู้รบกับฝ่ายเซิร์บได้ แต่ฝ่ายตะวันตกก็มิได้ตอบสนอง เพียงแต่ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ฝ่ายรัฐบาลบอสเนียเท่านั้น นอกจากนี้ สหประชาชาติ

ก็ได้ส่งกองกำลังนานาชาติเข้าไปในบอสเนีย เพื่อคุ้มครองความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม และเสนอแผนการที่จะแก้ปัญหาบอสเนีย โดยให้ทุกฝ่ายยุติการสู้รบใน ค.ศ.๑๘๙๓ ฝ่ายเซิร์บบอสเนียไม่ต้องการที่จะประนีประนอม แต่ยูโกสลาเวียซึ่งได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากมาตรการคว่ำบาตร จึงเริ่มถอนการสนับสนุนแก่ฝ่ายเซิร์บบอสเนีย และบีบให้มีการเจรจาสันติภาพ

ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.๑๘๙๔ กองกำลังเซิร์บที่ล้อมกรุงซาราเยโว ได้ยิงปืนครกเข้าถล่มตลาดทำให้มีประชาชนเสียชีวิต ๖๘ คน และบาดเจ็บอีก ๒๐๐ คน องค์การนาโตจึงยื่นคำขาดให้กองกำลังเซิร์บถอนปืนใหญ่จากรอบกรุงซาราเยโว มิฉะนั้นนาโตจะตอบโต้ด้วยการโจมตีทางอากาศ ในที่สุด ฝ่ายเซิร์บต้องยอมถอนกำลังที่ล้อมซาราเยโว จากนั้น นาโตก็ประกาศให้น่านฟ้าบอสเนียเป็นเขตปลอดเครื่องบินรบ และได้ยิงเครื่องบินรบของยูโกสลาเวียตก ๔ ลำ นับเป็นปฏิบัติการรบครั้งแรกของนาโตในรอบ ๔๕ ปี ต่อมาในเดือนเมษายน ค.ศ.๑๘๙๔ เครื่องบินของฝ่ายนาโตก็ทิ้งระเบิดที่มั่นฝ่ายเซิร์บครั้งแรก

ในเดือนมีนาคม ค.ศ.๑๘๙๔ สงครามเริ่มเปลี่ยนโฉม เพราะฝ่ายมุสลิมบอสเนีย สามารถที่จะเจรจากับฝ่ายโครแอตบอสเนียได้ และตกลงที่จะร่วมกันตั้งสมาพันธ์รัฐบอสเนีย นอกจากนี้ฝ่ายพันธมิตรตะวันตกและรัสเซีย ต่างก็พยายามที่จะกดดันให้เกิดการประนีประนอม ในขณะที่ฝ่ายมุสลิมและโครแอต ประสบความสำเร็จในแนวรบ ในการยึดดินแดนคืนจากฝ่ายเซิร์บได้หลายแห่ง ดังนั้น จึงส่งผลให้มีการเปิดเจรจาสันติภาพและเปิดการประชุมสุดยอดระหว่างประธานาธิบดีบิลคลินตันแห่งสหรัฐอเมริกา และประธานาธิบดีโทมัส เจฟเฟอร์สันแห่งโครเอเชีย และประธานาธิบดีอิลเซบเบโกวิชแห่งบอสเนีย ที่เมืองเดย์ตัน ในสหรัฐอเมริกา ในที่สุดฝ่ายต่างๆ ก็บรรลุข้อตกลงร่วมกัน เรียกว่า สัญญาเดย์ตัน (Dayton Agreement) ในวันที่ ๑๔ ธันวาคม ค.ศ.๑๘๙๕ เพื่อให้มีการแก้ปัญหาในบอสเนียอย่างสันติวิธี



สหประชาชาติรักษาการณ์ในสงครามกลางเมืองบอสเนีย

สัญญาฉบับนี้บรรลุได้ส่วนหนึ่งมาจากการแสดงบทบาทเป็นตัวกลางของประธานาธิบดี บิล คลินตัน (Bill Clinton, ๑๙๔๖-) แห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ส่งริชาร์ด โฮล布鲁ค (Richard Holbrooke, ๑๙๔๑-) มาเป็นทูตพิเศษ ดำเนินการช่วยเจรจาทันทีให้เกิดการประนีประนอม ในข้อสัญญาเคย์ตัน ได้ประกันบูรณภาพเหนือดินแดนของบอสเนีย ซึ่งมีชาราเยโวเป็นเมืองหลวง และจัดดินแดนให้ฝ่ายมุสลิม-โครแอตราว ๕๑% และฝ่ายเซิร์บราว ๔๙% และจะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่ภายใน ๙ เดือนหลังสัญญาเคย์ตัน โดยองค์การนาโตจะส่งทหารเข้ามาเป็นกองกำลังรักษาสันติภาพ นอกจากนี้ ก็จะมีการนำตัวผู้นำกองกำลังเซิร์บที่ก่อการเข่นฆ่าสังหาร มาขึ้นศาลระหว่างประเทศเพื่อการดำเนินคดี การลงนามในสัญญาเคย์ตัน จึงทำให้สงครามในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาจึงยุติลง มีผู้เสียชีวิตในสงครามราว ๒๐๐,๐๐๐ คนโดยประมาณ ชาวบอสเนียมุสลิมสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินในอัตราที่สูงที่สุด แต่ประชาชนราว ๑.๓๓ ล้านคนต้องกลายเป็นผู้ลี้ภัยไปอยู่ในประเทศอื่น

การรื้อฟื้นเศรษฐกิจของบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาหลังจากสัญญาเคย์ตัน เป็นปัญหาหนักมาก เนื่องจากความเสียหายจากสงคราม ผลผลิต

อุตสาหกรรมของประเทศใน ค.ศ.๑๙๙๖ มีเพียง ๕% ของภาวะก่อนสงคราม รัฐบาลบอสเนียก็ขาดแคลนเงินทุนในการซื้อวัตถุดิบ จ่ายค่าจ้างแรงงาน และไม่มีเงินมาซ่อมแซมส่วนที่เสียหาย การดำเนินการของรัฐต้องอาศัยเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ การลงทุนจากเอกชนต่างประเทศก็แทบจะเป็นไปไม่ได้ เพราะไม่มีใครไว้ใจในสถานการณ์ ยิ่งกว่านั้นในดินแดนที่อยู่ใต้การยึดครองของชาวเซิร์บ ก็ไม่ยินยอมรับการปฏิรูปใดๆ และไม่ให้ความร่วมมือในการเปิดการขนส่ง ดังนั้น สถานการณ์การเมืองของประเทศจึงไม่มั่นคง การไต่สวนดำเนินคดีผู้ก่อการสังหารหมู่ก็ดำเนินไปอย่างยากลำบาก การคืนถิ่นของผู้ลี้ภัยก็ยังคงเป็นปัญหา เพราะฝ่ายเซิร์บยังคงไม่ยินยอมคืนดินแดนที่ยึดได้ ในส่วนดินแดนบอสเนียโครแอต ก็มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโครเอเชียอย่างมาก ดังนั้น ปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติยังคงรุนแรง

ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.๑๙๙๖ ราโดวาน การาจิช ถูกกดดันให้พ้นตำแหน่งประธานาธิบดีของสาธารณรัฐเซิร์บในบอสเนีย กลุ่มผู้นำรุ่นใหม่ นำโดยบิลยานา ปลาฟิช (Biljana Plavšić, ๑๙๓๐-) ซึ่งมีลักษณะประนีประนอมกว่าได้รับตำแหน่งแทน สถานการณ์การเผชิญหน้าจึง



ราโดวาน การาจิช



สุเลอมาน ทิฮิช

ผ่อนคลายลง ประชาชนในเขตมุสลิมและเขตเซิร์บเริ่มไปมาหาสู่กันได้ ผู้ลี้ภัยจำนวนมากกลับมาสู่ดินแดนของตน

อติยา อิเซตเบโกวิช ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี มาจนถึงเดือน ตุลาคม ค.ศ. ๒๐๐๐ ก็ลงจากตำแหน่ง แต่เขาก็ยังได้รับการเคารพรัก อย่างมากจากชาวบอสเนีย จนถึงแก่กรรมใน ค.ศ.๒๐๐๓ สำหรับ ตำแหน่งประธานาธิบดี ตั้งแต่ ค.ศ.๑๙๙๘ จะมี ๓ คน รักษาการร่วมกันเสมอ จากฝ่ายบอสเนีย เซิร์บ และโครแอต ประธานาธิบดีชาวบอสเนีย ผู้ได้รับเลือกตั้งคนใหม่ คือ สุลเยมาน ทิฮิช (Sulejman Tihić, ๑๙๕๑-) จากพรรคกิจประชาธิปไตย

๘.๕ สงครามกลางเมืองโคโซโว

โคโซโวเป็นดินแดนที่ค่อนข้างล้ำหลังของเซอร์เบีย แต่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ในฐานะที่เคยเป็นสนามรบระหว่างสุลต่าน ออตโตมันกับกษัตริย์ชาวเซิร์บ เมื่อ ค.ศ.๑๓๘๙ โคโซโวยุคใหม่เมื่อ ค.ศ.๑๙๖๑ มีประชากรราว ๗๗% เป็นเชื้อสายอัลบาเนียน และที่เหลือ เป็นชาวเซิร์บ แต่โคโซโวถูกรวมเป็น ส่วนหนึ่งของเซอร์เบียมาตั้งแต่ สงครามบอลข่านครั้งแรก ค.ศ.๑๙๑๒ และมีสถานะเป็นรัฐปกครอง ตนเองในสมัยของตีโต ความขัดแย้งระหว่างชาวเซิร์บและชาวอัลบาเนีย ในโคโซโวเริ่มสั่งสม ส่วนหนึ่งมาจากความรู้สึกชาตินิยมของชาว อัลบาเนียโคโซโว ที่เริ่มรู้สึกถูกละทิ้งโดยชาวเซิร์บครอบงำ เนื่องจากชาวเซิร์บ ได้รับตำแหน่งสำคัญในแคว้นโคโซโวมากกว่าชาวอัลบาเนีย เหตุการณ์ รุนแรงเกิดขึ้นเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ.๑๙๘๑ เกิดการประท้วงของ นักศึกษาและได้รับการสนับสนุนจากประชาชนจนขยายออกไปทั่วดินแดน โคโซโว การชุมนุมเรียกร้องให้ยกฐานะโคโซโวเป็นสาธารณรัฐเท่ากับ รัฐอื่น การประท้วงขยายตัวไปจนถึงชุมชนอัลบาเนียในมอนเตเนโกร และ มาซิโดเนียด้วย รัฐบาลกลางยูโกสลาเวียตัดสินใจใช้มาตรการปราบปราม โดยประกาศภาวะฉุกเฉินในวันที่ ๓ เมษายน แล้วส่งทหารเข้าควบคุม

สถานการณ์ จากนั้นก็ปลดตำแหน่ง มาหะหมุด บากัลลี (Mahmut Bakalli, ๑๙๓๖-๒๐๐๖) เลขาธิการสันนิบาตประจำโคโซโว และทำการกวาดล้างในสันนิบาตคอมมิวนิสต์และเจ้าหน้าที่รัฐในโคโซโวจำนวนมาก โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่เชื้อสายอัลบาเนีย และมีการตั้งชาวเซิร์บเข้ารับตำแหน่งแทน วิกฤตการณ์ทางการเมืองครั้งนี้ นับว่าเป็นครั้งแรกตั้งแต่การสถาปนายูโกสลาเวียใน ค.ศ.๑๙๔๕ ซึ่งต่อมา รัฐบาลยูโกสลาเวียได้กล่าวหาว่า รัฐบาลอัลบาเนียอยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ดังกล่าว ผลกระทบของเหตุการณ์ ทำให้ชาวเซิร์บจำนวนมาก เริ่มย้ายถิ่นฐานออกจากโคโซโว เพราะความวิตกในการคุกคามของชาวอัลบาเนีย

ในสมัยรัฐบาลสโลโบดาน มิโลเชวิช ได้ยกเลิกสถานะปกครองตนเองของโคโซโวและวอยวอดีนาในวันที่ ๒๓ มีนาคม ค.ศ.๑๙๘๙ จึงก่อให้เกิดความไม่พอใจอย่างมากในโคโซโว ดังนั้นจึงเกิดการประท้วงใหญ่ที่เมืองพริชตินาในวันที่ ๒๕ มีนาคม ค.ศ.๑๙๘๙ เพื่อต่อต้านเซอร์เบีย ผลจากการประท้วงทำให้อาเซม วลาซี (Azem Vllasi, ๑๙๔๘-) ชาวโคโซโวที่อยู่ในกรรมการกลางสันนิบาตคอมมิวนิสต์ถูกปลด และจับกุมข้อหาปลุกระดมชาตินิยม อันเป็นภัยแก่เอกภาพของสหพันธรัฐ วลาซีถูกดำเนินคดีท่ามกลางการประท้วงของชาวโคโซโว จนในที่สุดศาลต้องยอมถอนฟ้อง และยอมรับว่าวลาซีไม่มีความผิด ต่อมาในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ค.ศ.๑๙๘๙ กลุ่มปัญญาชนฝ่ายค้านในโคโซโวก็ได้ตั้งพรรคการเมืองใหม่ที่ชื่อว่า 'สันนิบาตประชาธิปไตยโคโซโว' (*Lidhje Demokratike e Kosovës-LDJ*) โดยมี อิบราฮิม รูโกวา (Ibrahim Rugova, ๑๙๔๔-๒๐๐๖) เป็นประธานพรรค โดยมีแนวทางที่จะเรียกร้องสิทธิปกครองของโคโซโวกลับคืนมา ความขัดแย้งดำเนินต่อไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.๑๙๙๐ มิโลเชวิชได้กระตุ้นให้ชาวเซิร์บ เข้าไปตั้งถิ่นฐานในโคโซโวมากขึ้น เนื่องจากอัตราส่วนชาวเซิร์บในโคโซโวลดลงเป็นอย่างมาก ข้อเสนอนี้ถูกต่อต้านจากชาวอัลบาเนียในโคโซโว โดยมี การเดินขบวนประท้วงรัฐบาลกลางเซอร์เบียอย่างหนัก



อิบราฮิม รูโกวา

ในวันที่ ๒ กรกฎาคม ค.ศ.๑๙๙๐ ขณะที่เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกลางกับสโลเวเนียและโครเอเชีย มิโลเชวิชพยายามจะปิดรัฐสภาของแคว้นโคโซโว แต่สมาชิกสภาของโคโซโว ๑๑๔ คนได้มาประชุมกันที่เมืองกาซาร์นิก (Kacanik) แล้วประกาศว่า โคโซโวมีฐานะเป็นอิสระ และเป็นสาธารณรัฐหนึ่งในยูโกสลาเวีย แต่รัฐสภาของเซอร์เบียประกาศไม่รับรองคำประกาศของผู้แทนโคโซโว และประกาศยกเลิกรัฐสภาของโคโซโว โดยถือว่าสภาของรัฐบาลกลางที่เบลเกรดเป็นรัฐสภาของทั้งสาธารณรัฐรวมทั้งโคโซโวด้วยเพราะถือเป็นส่วนหนึ่งของเซอร์เบีย ถึงกระนั้น สมาชิกสภาของโคโซโวยังคงประชุมต่อเป็นการลับและร่างรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐ จนสำเร็จในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ค.ศ.๑๙๙๒ จากนั้นมีการลงประชามติเป็นการลับที่จะให้โคโซโวเป็นเอกราช อิบราฮิม รูโกวาได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีรัฐบาลกลางยูโกสลาเวียถือว่า มตินี้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และประกาศว่าโคโซโวจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของเซอร์เบียตลอดไป ถึงกระนั้น ทางการ

เซอร์เบียก็มีได้จับกุมรูโกวา ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะการณรงค์ของเขา
 กันไปโดยสันติวิธี

ความขัดแย้งรุนแรงมากขึ้นตั้งแต่ ค.ศ.๑๙๙๒ รัฐบาลกลาง
 ยูโกสลาเวียจึงได้เริ่มปลดเจ้าหน้าที่ และครูเชื้อสายอัลบาเนียออกจาก
 ตำแหน่งต่างๆในสหพันธรัฐ ปรากฏว่าภายใน ๒ ปี มีประชาชนเชื้อสาย
 อัลบาเนียถูกปลดจากงานนับแสนคน นอกจากนี้ นักศึกษาเชื้อสาย
 อัลบาเนียก็ถูกออกจากมหาวิทยาลัยเช่นกัน สำหรับรัฐบาลเซอร์เบียนั้น
 สถานการณ์ดังกล่าวถือเป็นสาเหตุที่จะต้องควบคุมโคโซโวให้เข้มงวดขึ้น
 มีการประกาศใช้มาตรการภาวะฉุกเฉิน ห้ามการชุมนุมของประชาชน
 คิดตั้งตำรวจในโคโซโวเพิ่มขึ้น และเข้าควบคุมสื่อมวลชน ตลอดจน
 จับกุมคุมขังฝ่ายที่เรียกร้องเอกราชจำนวนมาก นอกจากนี้ เซอร์เบียยังส่ง
 เซลโก ราสนาโทวิช (Željko Ražnatović, ๑๙๕๒-๒๐๐๐) ผู้นำกอง
 กำลังเชิร์บในบอสเนีย ซึ่งขึ้นชื่อเป็นมือเพชรฆาตมายังโคโซโว และได้
 รับเลือกเป็นสมาชิกสภาจากแคว้นโคโซโว ไปทำหน้าที่ในสภาของ
 เซอร์เบีย กลุ่มผู้นำโคโซโวพยายามผลักดันให้ที่ประชุมเคยต์ตัน ค.ศ.๑๙๙๕
 พิจารณาปัญหาโคโซโวด้วย แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ

เหตุการณ์รุนแรงเริ่มจากเดือนตุลาคม ค.ศ.๑๙๙๖ เมื่อนักศึกษา
 ในเมืองเพรสตินา เดินขบวนเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการศึกษาใน
 มหาวิทยาลัยให้เป็นอัลบาเนียมากขึ้น แต่ถูกตำรวจของรัฐบาลกลาง
 ปราบปรามทันที สถานการณ์กลับขยายตัวออกไป เมื่อกลุ่มชาตินิยม
 โคโซโวตัดสินใจที่จะตอบโต้ โดยเข้าร่วมกับองค์กรกองทัพปลดปล่อย
 โคโซโว (Ushtria Çlirimtare e Kosovës-UÇK) เพื่อทำการต่อสู้ปฏิบัติ
 ให้ได้รับเอกราช กองทัพนี้มีที่มาไม่ชัดเจน หลักฐานที่พอระบุได้คือ
 กองทัพนี้ตั้งโดยชาวอัลบาเนียนอกประเทศในสวิตเซอร์แลนด์ และ
 เป็นที่เชื่อว่า องค์กรนี้ร่ำรวยด้วยธุรกิจนอกกฎหมายมาก่อนเสียด้วย
 กองทัพปลดปล่อยได้เข้ามาก่อการลุกขึ้นสู้ในโคโซโวตั้งแต่ ค.ศ.๑๙๙๖
 เป็นต้นมา เพราะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนมากขึ้น

การลุกขึ้นสู้ปฏิวัติรุนแรงมากที่สุดเกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ.๑๙๙๕ กองทัพของรัฐบาลกลางยูโกสลาเวียต้องทุ่มกำลังเข้าปราบปราม จนกลายเป็นสงครามนองเลือดอันหฤโหด มีการสังหารประชาชน และทำลายหมู่บ้านจำนวนมากในชนบทที่ต้องสงสัยว่าจะสนับสนุนฝ่ายกบฏ ทำให้ประชาชนนับพันคนต้องบาดเจ็บล้มตาย และประชาชนอีกจำนวนมากต้องลี้ภัยจากโคโซโวไปอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้น ตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ.๑๙๙๕ องค์การนาโตจึงต้องเข้าแทรกแซงกรณีโคโซโว เพื่อยุติความขัดแย้ง โดยการโจมตีทางอากาศ ทั้งระเบิดในดินแดนเซอร์เบียจำนวนมาก จึงทำให้เซอร์เบียยอมลงนามในข้อตกลงคูมานอโว (Kumanovo) เพื่อยุติการปราบปราม และถอนทหารออกจากโคโซโว เพื่อหาหนทางแก้ปัญหาโดยสันติวิธี

จากมติของคณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติที่ ๑๒๔๔ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ค.ศ.๑๙๙๙ สหประชาชาติได้เข้าควบคุมดูแลโคโซโว แทนเซอร์เบีย ส่วนกองทัพปลดปล่อยโคโซโวได้สลายตนเองลงและ



กลุ่มเยาวชนโคโซโวฉลองการประกาศเอกราช ค.ศ.๒๐๐๘

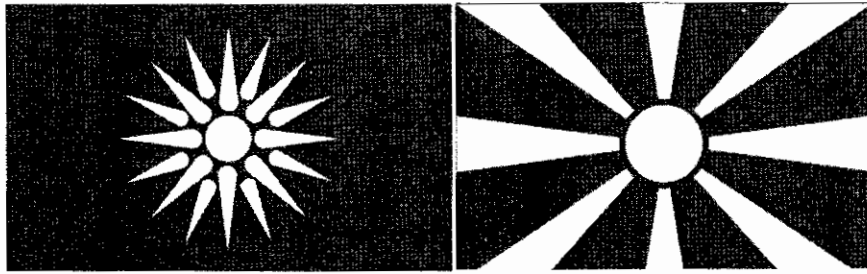
ปรับมาเป็นหน่วยพิทักษ์โคโซโว (*Trupat e Mbrojtjes së Kosovës*) สหประชาชาติได้จัดให้มีการเลือกตั้งในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.๒๐๐๑ และ อิบราฮิม รูโกวา ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี ในเดือนมีนาคม ค.ศ.๒๐๐๒ ส่วนอาгим เซกู (Agim Çeku, ๑๙๖๐-) อดีตผู้บัญชาการกองทัพปลดปล่อย เป็นนายกรัฐมนตรี แต่สหประชาชาติก็ยังคงควบคุมดูแลโคโซโวอยู่ อย่างไรก็ตาม ปัญหาของโคโซโวยังคงดำรงอยู่ เพราะเซอร์เบียไม่ยอมรับรองการสูญเสียโคโซโว และสหประชาชาติก็ไม่สามารถผลักดันให้โคโซโวประกาศเอกราชเอง เพราะจะกลายเป็นการละเมิดบูรณภาพเหนือดินแดนของเซอร์เบีย ในที่สุด รัฐบาลโคโซโวได้ประกาศเอกราชในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.๒๐๐๘ แต่เอกราชของโคโซโว ยังไม่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจากเซอร์เบีย

๘.๖ เอกราชของมาซิโดเนีย

มาซิโดเนียเป็นสาธารณรัฐที่ล้าหลังแห่งหนึ่งในยูโกสลาเวีย แต่ก็เริ่มเกิดแนวโน้มชาตินิยมเช่นกัน โดยเฉพาะเมื่อรัฐบาลกลางอ่อนอำนาจลง ในวันที่ ๑๑ กันยายน ค.ศ.๑๙๙๐ มีการเลือกตั้งในมาซิโดเนีย ซึ่งเป็นการเลือกตั้งแบบพหุพรรคครั้งแรก ผลปรากฏว่าพรรคต่างๆ ได้คะแนนเสียงกระจายกระจาย พรรคที่ได้เสียงมากที่สุดคือ พรรคอิมโรประชาธิปไตยเพื่อเอกภาพแห่งชาติ (*VMRO-Demokratska Partija za Makedonska Nacionalno Edinstvo*) ได้ ๕๘ ที่นั่ง สันนิบาตคอมมิวนิสต์ ๑๑ ที่นั่ง พรรคฝ่ายอื่นได้ ๔๑ ที่นั่ง ชัยชนะของพรรคอิมโรประชาธิปไตย ทำให้ทิศทาง



คิโร กลีโกรอฟ



ธงมาซิโดเนียแบบเดิมที่กรีซค้าน

ธงมาซิโดเนียแบบใหม่ ค.ศ.๑๙๙๕

การเมืองมีแนวโน้มในทางชาตินิยมที่จะแยกตัวเป็นอิสระอย่างชัดเจน

ต่อมาในเดือนเมษายน ค.ศ.๑๙๙๑ รัฐสภามาซิโดเนียได้แก้ไขรัฐธรรมนูญโดยยกเลิกคำว่า 'สังคมนิยม' ในชื่อที่เป็นทางการของสาธารณรัฐ และได้ดำเนินการลงประชามติในเรื่องการรวมอยู่ในสหพันธ์รัฐยูโกสลาเวียในวันที่ ๘ กันยายน ค.ศ.๑๙๙๑ ประชามติของประชาชนสนับสนุนการแยกตัว ดังนั้น มาซิโดเนียจึงประกาศตนเป็นเอกราช ในวันที่ ๑๕ กันยายน ค.ศ.๑๙๙๑ โดยมี คีโร กลิโกรอฟ (Kiro Gligorov, ๑๙๑๗-) เป็นประธานาธิบดี กลิโกรอฟจบการศึกษาด้านนิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเบลเกรด และเข้าร่วมในกองกำลังปาร์ติซานเพื่อต่อต้านฟาสซิสต์ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง เขาจึงได้เป็นกรรมการกลางของสันนิบาตคอมมิวนิสต์และมีบทบาทนำในรัฐสังคมนิยมมาซิโดเนียมาก่อน ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งแบบเสรีเขาตัดสินใจออกจากสันนิบาตคอมมิวนิสต์และสมัครในนามอิสระ จึงได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีคนแรกของสาธารณรัฐในวันที่ ๒๗ มกราคม ค.ศ.๑๙๙๑

อย่างไรก็ตาม กลุ่มชาติยุโรปไม่ยอมรับการประกาศเอกราชครั้งนี้เพราะรัฐบาลกรีซได้คัดค้านในกรณีของการใช้ชื่อประเทศว่า 'สาธารณรัฐมาซิโดเนีย' เพราะถือว่าชื่อนี้เป็นชื่อแคว้นของชาวกรีก นอกจากนี้ กรีซยังคัดค้านการที่มาซิโดเนียใช้ธงรูปดวงอาทิตย์ฉายแสงบนพื้นแดง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอาณาจักรมาซิโดเนียโบราณ ดังนั้นจึงมีแต่เพียงบุงกาเรียและรัสเซียที่รับรองสาธารณรัฐนี้ในเดือนสิงหาคม



ภาพกรุงสกอปย เมืองหลวงของมาซิโดเนีย

ค.ศ.๑๙๙๒ ต่อมาสหประชาชาติจึงเรียกประเทศนี้ว่า ฟายรอม (Former Yugoslav Republic of Macedonia - FYROM) เพื่อเลี่ยงข้อกีดกันของกรีซ และรับเอามาซิโดเนียเป็นสมาชิกเมื่อ ค.ศ.๑๙๙๓ สำหรับเรื่องธงชาติ ใน ค.ศ.๑๙๙๕ มาซิโดเนียปรับเปลี่ยนธงโดยขยายรัศมีแสงของดวงอาทิตย์ให้ต่างจากเดิมให้กรีซยอมรับได้

มาซิโดเนียมีปัญหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยเชื้อสายอัลบาเนีย ซึ่งมี ๒๓% ของประชากร ส่วนชาวเซิร์บในมาซิโดเนียมีอยู่น้อยมากเพียง ๔% ของประชากร นอกจากนี้ก็คือปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะมาซิโดเนียเป็นแคว้นที่ยากจนมากของยูโกสลาเวียมาก่อน โครงสร้างการผลิตยังเน้นการเกษตรเป็นหลัก อุตสาหกรรมมีน้อย

ในวันที่ ๓ ตุลาคม ค.ศ.๑๙๙๕ ประธานาธิบดีกลีโกรอฟถูกลอบสังหารด้วยการวางระเบิดในรถยนต์ ทำให้คนขับรถและผู้ติดตามของเขาเสียชีวิตหลายคน ส่วนประธานาธิบดีบาดเจ็บบาสส์ แม้ว่าจะ

รอดชีวิต แต่ก็ต้องเสียดาข้างขวาไป กลิโกรอฟก็ยังคงดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี จนถึงสิ้นวาระที่สองในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ค.ศ.๑๙๙๕ บอริส ตราเยคอฟสกี (Boris Trajkovski, ๑๙๕๖-๒๐๐๔) จากพรรคอิมโพรประชาธิปไตยเพื่อเอกภาพแห่งชาติได้เป็นประธานาธิบดีคนใหม่แทน

เมื่อเกิดสงครามในโคโซโว สงครามดังกล่าวได้ขยายไปยังมาซิโดเนียด้วย เริ่มจากการที่ชาวโคโซโวจำนวนราว ๓๖๐,๐๐๐ คน ลี้ภัยสงครามเข้ามาอยู่ในมาซิโดเนียใน ค.ศ.๑๙๙๙ ต่อมาเมื่อสงครามในโคโซโวยุติ และผู้ลี้ภัยเดินทางกลับ แต่กลุ่มประชาชนเชื้อสายอัลบาเนียในมาซิโดเนียได้ก่อการลุกขึ้นสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเอง จนรัฐบาลกลางต้องส่งกำลังเข้าไปรักษาสถานการณ์ สงครามระหว่างรัฐบาลมาซิโดเนียกับกองกำลังเชื้อสายอัลบาเนีย สู้รบกันระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน ค.ศ.๒๐๐๑ ในที่สุด องค์การนาโตได้เข้ามาแทรกแซงให้มีการหยุดยิง และทำข้อตกลงระหว่างกันเรียกว่า ‘ข้อตกลงโอห์ริด’ (Ohrid Agreement) โดยรัฐบาลมาซิโดเนียตกลงที่จะเคารพในวัฒนธรรมของประชาชนเชื้อสายอัลบาเนีย และจะให้สิทธิในการปกครองตนเองมากขึ้น ส่วนกองกำลังของชาวอัลบาเนียก็จะวางอาวุธ และจะยุติการเรียกร้องแบ่งแยกดินแดน

๘.๗ เซอร์เบียและมอนเตเนโกร

เมื่อเกิดการล่มสลายของคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก ใน ค.ศ.๑๙๙๙ คอมมิวนิสต์ยูโกสลาเวียก็ตกอยู่ในสถานะที่ยากลำบากมาก หลังจากการประชุมสมัชชาสันนิบาตคอมมิวนิสต์ครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ.๑๙๙๐ สันนิบาตคอมมิวนิสต์ก็สิ้นบทบาทลง ในเดือนกันยายน ค.ศ.๑๙๙๐ รัฐสภายูโกสลาเวียได้ผ่านรัฐธรรมนูญใหม่กำหนดให้ยูโกสลาเวียเป็นสหพันธรัฐ มีลักษณะการเมืองแบบประชาธิปไตย มีการจัดตั้งพรรคการเมืองได้อย่างเสรี ‘สาธารณรัฐสังคมนิยมเซอร์เบีย’ ก็เปลี่ยนเป็น ‘สาธารณรัฐเซอร์เบีย’ แต่ในทางปฏิบัติ ประชาชนส่วน

ข้างมากของเซอร์เบียกลับยิ่งสนับสนุนสโลโบดาน มิโลเชวิชมากขึ้น ดังนั้น ในการเลือกตั้งที่มีขึ้นในเดือนธันวาคม ค.ศ.๑๙๙๐ ซึ่งเป็น การเลือกตั้งเสรีแบบพหุพรรคครั้งแรก มิโลเชวิชได้เปลี่ยนชื่อ 'สันนิบาต คอมมิวนิสต์' เป็น 'พรรคสังคมนิยม' (*Socijalistička Partia Srbije*) ลงแข่งขัน และได้รับชัยชนะด้วยเสียงข้างมากในรัฐสภาถึง ๘๘% ส่วนมิโลเชวิชเองก็ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีด้วยเสียง ๖๕% ในมอนเตเนโกร พรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมที่สนับสนุนมิโลเชวิช ก็ได้รับชัยชนะเช่นเดียวกัน

มิโลเชวิชยังคงพยายามรักษารูปแบบการปกครองแบบ คอมมิวนิสต์ต่อไป โดยไม่สนับสนุนการปฏิรูปทางการเมือง ฝ่ายค้าน คนสำคัญขณะนั้นคือ วุก ดราสโควิช (Vuk Drašković, ๑๙๔๖-) หัวหน้าพรรคขบวนการฟื้นฟูเซอร์เบีย (*Srpski Pokret Obnove*) ซึ่งเป็น พรรคการเมืองฝ่ายขวานิยมตะวันตกต่อต้านคอมมิวนิสต์ เสนอนโยบาย ชาตินิยมแต่ต่อต้านมิโลเชวิช ในเดือนมิถุนายน ค.ศ.๑๙๙๓ ขบวนการ ฟื้นฟูเซอร์เบียเป็นแกนนำในการจัดการเดินขบวนต่อต้านมิโลเชวิช ปรากฏว่า มิโลเชวิชสั่งปราบปรามแล้วจับวุก ดราสโควิชเข้าคุกเป็นเวลา ๑ เดือน เพื่อเป็นการลงโทษ

ตั้งแต่วันที่ ๒๘ เมษายน ค.ศ.๑๙๙๒ สหพันธ์สาธารณรัฐ ยูโกสลาเวียจึงเหลือเพียงสาธารณรัฐเซอร์เบียและมอนเตเนโกร ที่ยังคง รวมกันอยู่ มีประชากรเหลือราว ๑๐.๗ ล้านคน สหพันธ์รัฐก็ยังพยายาม ที่จะรักษากลไกการบริหารในแบบเดิม โดยมีสโลโบดาน มิโลเชวิช ประธานาธิบดีเซอร์เบียเป็นผู้นำสำคัญ แม้ว่าจะมีการประกาศย้าว่า ยูโกสลาเวียจะปกครองแบบประชาธิปไตยและพัฒนาเศรษฐกิจในระบบ ตลาดเสรี แต่ยูโกสลาเวียภายใต้การนำของมิโลเชวิชก็ยังประสบปัญหา ทางเศรษฐกิจอย่างหนักตั้งแต่นั้น สาเหตุสำคัญมาจากการที่จะต้องนำ โภคทรัพย์จำนวนมากไปใช้ในสงคราม และยังถูกคว่ำบาตรจากนานาชาติ จากกรณีสงครามบอสเนีย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ค.ศ.๑๙๙๒ ทำให้

การคัดค้านต่อกับโลกภายนอกทั้งหมดถูกตัดขาด ไม่มีการนำเข้าน้ำมัน เชื้อเพลิง ทรัพย์สินของประเทศที่อยู่ในต่างประเทศถูกอายัด ถูกตัดสิทธิการเข้าร่วมกีฬาระหว่างประเทศ ฯลฯ ทำให้เกิดการต่อต้านการนำของมิโลเชวิชมากยิ่งขึ้น โดยกลุ่มฝ่ายค้านได้รวมตัวเป็นแนวร่วม เรียกว่า 'ซาเยดโน' (Zajedno-รวมพลัง) กลุ่มนี้ได้รับความนิยมมากขึ้น จากกลุ่มชนชั้นกลางและชาวเมือง และก่อการประท้วงใหญ่ต่อต้านรัฐบาลตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ค.ศ.๑๙๙๖ และยืดเยื้อไปถึงมีนาคม ค.ศ.๑๙๙๗ แต่ก็ยังไม่อาจจะล้มอำนาจของมิโลเชวิชได้

ตั้งแต่ ค.ศ.๑๙๙๖ พรรคขบวนการฟื้นฟูเซอร์เบียแสดงท่าที ผ่อนปรนและร่วมมือกับรัฐบาลมากขึ้น ในที่สุด วุค ดราสโกวิช ก็นำพรรคเข้าร่วมรัฐบาล ในเดือนมกราคม ค.ศ.๑๙๙๙ โดยให้เหตุผลว่า มีความจำเป็นต้องสร้างเอกภาพและความสมานฉันท์แห่งชาติ บทบาทสำคัญในฐานะผู้นำฝ่ายค้านตกเป็นของ โซรัน จินจิซ (Zoran Djindjić, ๑๙๕๒-๒๐๐๓) หัวหน้าพรรคประชาธิปไตยเซอร์เบีย (Demokratska Stranka-DS)

จนกระทั่งหลังจากกรณีโคโซโว คณะนิคมของมิโลเชวิชจึง ตกต่ำลงอย่างมาก ในการเลือกตั้งประธานาธิบดี วันที่ ๒๔ กันยายน



วอยิสลาฟ โคชตุนิทซา

ค.ศ.๒๐๐๐ พรรคฝ่ายค้าน ๑๘ พรรค ได้รวมตัวกันสนับสนุน วอยิสลาฟ โคชตุนิทซา (Vojislav Koštunica, ๑๙๔๔-) หัวหน้าพรรคประชาธิปไตยแห่งเซอร์เบียเพื่อชิงชัยการเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งรอบแรกผลที่ประกาศเป็นทางการ โคชตุนิทซา ได้เสียงมากที่สุด คือ ๔๘.๘๖% มิโลเชวิชได้เพียง ๓๘.๖๒% การที่ไม่ได้มีผู้สมัครคนใดได้เสียงเกิน

ครั้งหนึ่งจะต้องทำให้มีการแข่งขันรอบที่สอง มิโลเซวิชจึงแถลงว่าจะไม่ยอมออกจากตำแหน่งประธานาธิบดีจนกว่าจะถึงเดือนกรกฎาคม ค.ศ.๒๐๐๑ ซึ่งจะหมดวาระตามเงื่อนไข แต่ประชาชนที่สนับสนุนฝ่ายค้านมั่นใจว่า โคชตุนิทซาได้เสียชีวิตไปแล้ว แต่รัฐบาลโกสตาเวียแนเสียดังนั้น ประชาชนนับแสนคนจึงได้เดินขบวนต่อต้านมิโลเซวิชในกรุงเบลเกรด ตั้งแต่วันที่ ๒๘ กันยายน จากนั้น การประท้วงก็แผ่ขยายไปทั่วประเทศ จนถึงวันที่ ๖ ตุลาคม ค.ศ.๒๐๐๐ มิโลเซวิชก็ต้องยอมจำนนและลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดี หลังจากที่อยู่ในตำแหน่งนี้มานาน ๑๑ ปี โคชตุนิทซาได้รับตำแหน่งประธานาธิบดีคนใหม่ โดย โซรัน จินิจิช รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หลังจากนั้น รัฐบาลยูโกสลาเวียก็ถูกแรงกดดันจากนานาชาติให้ส่งตัวมิโลเซวิช ไปดำเนินคดีที่ศาลระหว่างประเทศกรุงเฮก ต่อมา มิโลเซวิชก็ถึงแก่กรรมที่กรุงเฮกในวันที่ ๑๑ มีนาคม ค.ศ.๒๐๐๖

ในส่วนของมอนเตเนโกร ระยะแรกสันนิบาตคอมมิวนิสต์นำโดย โมมีร์ บูลาโดวิช (Momir Bulatović, ๑๙๕๖-) ยังคงชนะการเลือกตั้งใน ค.ศ.๑๙๙๐ ต่อมาใน ค.ศ.๑๙๙๒ ระบอบคอมมิวนิสต์ยูโกสลาเวียล่มสลาย สันนิบาตคอมมิวนิสต์ก็เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคประชาธิปไตย



โมมีร์ บูลาโดวิช

สังคมนิยม (Demokratska Partija Socijalista-DPS) และเมืองหลวง ตีโตกราดเปลี่ยนเป็นปอดโกริกา (Podgorica) ซึ่งเป็นชื่อดั้งเดิมพรรคประชาธิปไตยสังคมนิยมคงเป็นรัฐบาลบริหารมอนเตเนโกและยังรวมอยู่กับยูโกสลาเวีย เพราะบูลาโดวิชเป็นผู้สนับสนุนคนสำคัญของ สโลโบดาน มิโลเซวิชและสนับสนุนระเบียบวาระของเซอร์เบียเสมอ แต่หลังจาก ค.ศ.๑๙๙๒ มอนเตเนโกร

ก็มีแนวโน้มชาตินิยมที่คิดจะแยกตัวจากยูโกสลาเวียเช่นกัน โดยเฉพาะเมื่อเกิดปัญหาบอสเนีย และโคโซโว เพราะมอนเตเนโกรก็ถูกคว่ำบาตรจากนานาชาติเช่นเดียวกับเซอร์เบีย นอกจากนี้เมื่อบูลาโตวิช หมควาระ ใน ค.ศ.๑๙๙๘ และมิโล จูคาโนวิช (Milo Djukanović, ๑๙๖๒-) รับตำแหน่งประธานาธิบดีมอนเตเนโกร จูคาโนวิชนั้นแสดงท่าทีไม่สนับสนุนมิโลเชวิชอีกต่อไป และเริ่มผลักดันให้มอนเตเนโกรยกระดับความสัมพันธ์ให้มีฐานะที่ใกล้เคียงกับเซอร์เบียมากขึ้น



มิโล จูคาโนวิช

สถานการณ์เช่นนี้เซอร์เบียได้พยายามรณรงค์และผ่อนปรนอย่างมากเพื่อที่จะมิให้มอนเตเนโกรแยกตัวจากสหพันธ์ ดังนั้น ใน ค.ศ. ๒๐๐๒ ผู้นำของเซอร์เบียและมอนเตเนโกรจึงได้เปิดเจรจาสमानกันที่ต่อกันด้วยข้อตกลงที่จะให้มีการยุบเลิกสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย ใน ค.ศ.๒๐๐๓ และเปลี่ยนชื่อประเทศเป็น ‘เซอร์เบียและมอนเตเนโกร’ (Državna zajednica Srbija i Crna Gora) โดยรัฐทั้งสองมีฐานะเท่าเทียมกัน มีอิสระในการบริหารตนเอง และไม่แทรกแซงกันและกัน ข้อตกลงนี้เซอร์เบียผ่อนปรนแก่มอนเตเนโกรมาก ขณะที่มอนเตเนโกรซึ่งยากจนและมีประชากรน้อยก็ยังไม่พร้อมที่จะเป็นเอกราช การรักษาความสัมพันธ์กับเซอร์เบียจึงเป็นประโยชน์มากกว่า สำหรับดินแดนโคโซโวนั้น ยังถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเซอร์เบีย รวมทั้งวอยโวดินาที่ยังรวมอยู่กับเซอร์เบียเช่นกัน ดังนั้น ประเทศเซอร์เบียและมอนเตเนโกรก็ยังคงมีปัญหาชนกลุ่มน้อยเช่นเดิม เพราะมีชาวเซิร์บ ๖๒.๓% อัลบาเนีย ๑๖.๖% มอนเตเนโกร ๕.๐% แมกยาร์ ๓.๓% บอสเนียมุสลิม ๓.๑% และอื่นๆ ๙.๗% (ยิบซี สโลวัก โครแอต สโลวีนิ มาซิดอน โรมานีเย บุลกาเรีย เติร์ก เป็นต้น)

จนกระทั่งถึงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ค.ศ.๒๐๐๖ ชาวมอนเตเนโกร ได้ลงประชามติสนับสนุนการแยกตัวจากยูโกสลาเวีย ๕๕.๕% ดังนั้นมอนเตเนโกรจึงประกาศเอกราชในวันที่ ๓ มิถุนายน ค.ศ.๒๐๐๖ โดยมีฟิลิป วูยานอวิช (Filip Vujanović, ๑๙๕๔-) เป็นประธานาธิบดี ทำให้สหพันธรัฐระหว่างเซอร์เบียและมอนเตเนโกรสิ้นสุดลง

๘.๘ ปีตกอายุโกสลาเวีย

กล่าวโดยสรุปในกรณีของยูโกสลาเวีย จะเห็นได้ว่าการสลายตัวของระบอบคอมมิวนิสต์กลับนำมาสู่การฟื้นฟูลัทธิชาตินิยม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณรัฐทั้งหลายในยูโกสลาเวีย เพราะลัทธิชาตินิยมเหล่านี้ ทำลายความสามัคคีกันระหว่างกัน และทำให้เกิดสงครามกลางเมือง การสู้รบอันโหดเหี้ยมระหว่างเชื้อชาติปะทุขึ้นใหม่ คนซึ่งครั้งหนึ่งเคยคิดต่อไปมาหาผู้อยู่ในประเทศเดียวกัน ลุกขึ้นทำสงครามสู้รบกันอย่างรุนแรง ทำให้คนจำนวนมากต้องบาดเจ็บ ล้มตาย ประวัติศาสตร์การแยกตัวของยูโกสลาเวียจึงจบลงด้วยโศกนาฏกรรม



ธงขาวของยูโกสลาเวียเดิมได้ถูกยกเลิกไม่มีที่ใช้อีกต่อไปแล้ว